

Tarvitset ehkä vielä näitä

Talonmies-Extra,
11.11.2021,
Anneli Renfors, Kansalliskirjasto

Kuvailuohjeet ja kuvailijan apuvälineet

Kuvailun ohjaus Suomessa 2021

Kuvailusääntöpalvelu

- Kansalliskirjaston palvelu
- kansainvälisten kuvailusääntöjen suomenkieliset käännökset, linjaukset ja lisäohjeistukset
- [RDA-ohjeet](#)

Kuvailustandardiryhmä (Kusti)

Käytännön kuvailun ohjeita asiantuntijaryhmiltä - työryhmissä edustus eri kirjastosektoreilta:

- [Kuvailevan metatiedon asiantuntijaryhmä \(KUMEA\)](#)
- [Musiikin metatiedon asiantuntijaryhmä \(Muusa\)](#)
- [Sisällönkuvailun asiantuntijaryhmä \(Sisku\)](#)

Kuvailuohjeita

- [RDA-kuvailuohjeet \(RDA Toolkit\)](#) / Uusi RDA Toolkit ja Original (kaikille kirjastoille yhteiset tunnukset kansallisella lisenssillä)
- [Kuvailusääntöpalvelun uusimman RDA-webinaarin PowerPoint-diat \(19.1.2021\)](#)
 - [Vuodesta 2022 lähtien RDA-koulutusten tallenteet](#)
- [MARC 21 -formaatti suomeksi](#)
- [MARC 21 på svenska](#)
- [MARC 21 \(Library of Congress\)](#)

Ohjeita formaatin soveltamiseen

- [MARC 21 -sovellusohje \(RDA\)](#)
- [Musiikkiaineiston MARC 21 -sovellusohje \(RDA\)](#)
- [Painetun monografian RDA-kuvailu: pikaohje](#)
- [Äänikirjojen kuvailuohje](#)
- [Videotallenteiden RDA-kuvailuohje](#)
- [Pelien RDA-ohje](#) (videopelit, lautapelit)
- [Verkkoaineiston kuvailu](#)

Sisällönkuvailun apuvälineet

Sisällönkuvailuohje

Metatietosanasto

- Aineistojen kuvailussa tarvittavia termejä ja ilmauksia

Finto

- YSAsta YSOon-konversio 2019
- Sitä ennen Musa yhdistyi YSAan, Cilla Allärsiin
- SLM - Suomalainen lajityyppi- ja muotosanasto
- Tietokannoissa vielä vanhoja sanastotunnuksia

Toimijoiden kuvailun ohjeet

- Toimijat = toimintaan liittyvä rooli
- Nimiauktoriteetit auktorisoitu Asterissa -> KANTO
- Asterin poimintakäyttö mahdollista vain Alephin sisällä
- [KANTO](#) - Kansalliset toimijatiedot (henkilöt, toimijat, yhteisöt)
- kaikkien käytettävissä

Toimijakuvailupalvelu

- Opastaa, neuvoa
- Ratkaisee "hankalia nimiä"

Ohjeistusten tulevaisuus

Tulossa uusi sivupohja eri kuvailuryhmien ylläpitämille kuvailuohjeille

- Yhteiset MARC 21 RDA -sovellusohjeet

Julkaistaan vuoden 2022 puolella.

RDA-kuvailun pääperiaatteet ja käytäntö

RDA:n takana oleva ajatusmalli

(RDA = Resource Description and Access)

- Korostetaan teoksen ensisijaisen nimekkeen merkitystä
- Korostetaan henkilön-, yhteisön-, suvun- yms. ensijaisia nimimuotoja
- Määritellään suhteita
- Kohti linkitettyä dataa
- Löytyvyys – vastaaminen käyttäjän tarpeisiin

RDA – tietoelementit TEMK

- suhteita ja attribuutteja, jotka liittyvät entiteetteihin teos, ekspressio, manifestaatio ja kappale. RDA määrittelee nämä entiteetit seuraavasti:
 - **Teos** — itsenäinen tiedollinen tai taiteellinen sisältö
 - **Ekspressio** — teoksen sisällön tiedollinen tai taiteellinen ilmenemis- tai esitysmuoto, joka voi olla muodoltaan kirjaimista ja numeroista koostuva, musiikkinuotinos, tanssinotaatio, ääntä, kuva, esine, liikettä tai näiden yhdistelmä
 - **Manifestaatio** — teoksen ekspression fyysinen ilmiasu
 - **Kappale** — manifestaation yksittäinen toteutuma.

WEMI (Work, Expression, Manifestation, Item) -> TEMK

Teos

Tuntematon sotilas /
Väinö Linna
(romaani:
1954)

Ekspressio

Puhe

Teksti

Espanjankielinen
käännös:
Soldatos
desconocidos

Manifestaatio

MP3

CD-äänilevy

nidottu

Verkkoaineisto

15. painos

PDF

Kappale

Kappale

Kappale

Kappale

Kappale

Kappale

RDA – lisää terminologiaa

- **Ydinelementti** – pakolliset elementit
- **Lisäydinelementti** – (valinnanvaraiset) lisäydinelementit (esim. KUMEAn suositukset, SKL-linjaukset)
- **Entiteetti** – teos, ekspressio, manifestaatio, kappale ovat entiteettejä
- **Attribuutti** – esim. ekspression erottava tekijä voisi olla ilmaisu ”Kuvailun kieli englanti”

- **SKL** = Suomalaisten kirjastojen linjaukset, lisäydinelementit

- Elementtien pakollisuus – ydinelementit + jotkin lisäydinelementit + SKL-linjaukset

- [Painetun monografian RDA-kuvailu : pikaohje](#)
 - Tiedonlähteet, ydinelementit ja TEMK kentittäin

Lisäksi

Mitä seurata?

- Postituslistat
 - Me-luettelot
 - Melinda-cat
 - [Miten liittyä postituslistoille](#)
- Talonmiestoiminta
 - [Talonmiehen kirjeet](#)
 - [Talonmiehen tuokiot ja Talonmies-Extrat](#)
- [Melindan toimintaohjeet](#)
- [Melindan Twitter-tili](#)

Kuvailun apuohjelmia

- [Cyrillux](#)
- [Merge](#)
- [Muuntaja](#)

Kiitos!

melinda-posti@helsinki.fi

Melinda-wiki: <https://www.kiwi.fi/display/melinda>

<https://twitter.com/Melindapalvelu>